

IP's website test IV

Als je niet weet waar je het zoeken moet

Een onderzoek naar Nederlandstalige WebWegWijzers

Het inmiddels befaamde IP Panel is deze keer op zoek gegaan naar een antwoord op de vraag wat een portal, of WebWegWijzer, zoals het panel ze gedoopt heeft, de zoeker naar informatie te bieden heeft. Volgens het internetwoordenboek NetBook is een portal een "meestal thematische overzichtswaarsite die als uitvalsbasis dient om andere sites op te sporen of aanverwante webactiviteiten op te starten zoals e-mail, chat- of newsgroups". Het ging het panel niet om de aanverwante webactiviteiten, maar puur om de "thematische overzichtswaarsite".

WEBWEGWIJZERS onderscheiden zich met hun boomstructuur duidelijk van de bekende zoekmachines waarbij de gebruiker zelf zoektermen moet invoeren om informatie te vinden. Bij een zoekmachine moet een gebruiker al behoorlijk goed weten waarnaar hij zoekt. De zoekmachine verlangt nauwkeurig afgebakende en eenduidige zoektermen om bevredigende zoekresultaten te leveren. Bij een WebWegWijzer echter, kan een gebruiker op zoek gaan naar informatie over een onderwerp, ook al is het onderwerpsgebied hem onbekend. Een goede WebWegWijzer ondersteunt de gebruiker juist bij het afbakenen van het gezochte onderwerp als hij wel de klok heeft horen luiden, maar niet weet waar de klepel hangt. Hierbij wordt de gebruiker geholpen door het feit dat een goede WebWegWijzer een kwalitatieve selectie maakt van goede links.

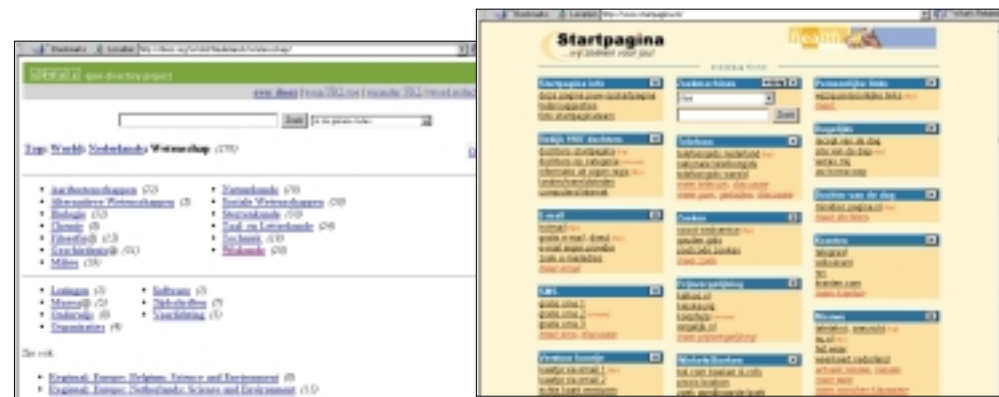
WebWegWijzers zijn te verdelen in *directories* en *startpagina's*. Beide zijn bedoeld om de gebruiker een onderwerps-toegang tot het web te geven, maar ze doen dat op verschillende manieren. *Directories* beginnen op de homepage met een beperkt aantal onderwerpen van algemene strekking, die zich dan ettelijke niveaus diep verder vertakken, zoals we dat bijvoorbeeld van Yahoo of de Open Directory kennen. De homepage zelf is nog zonder directe toegang tot externe links. Startpagina's bieden op de homepage zoveel mogelijk onderwerpen die actueel zijn en/of veel gebruikers interes-

seren; ze besteden minder aandacht aan de organisatie van de informatie en zijn veel platter van structuur. De homepage bevat links die al een directe toegang tot het aangeboden materiaal bieden; en niveaus onder dat van de homepage worden meestal ingeleid door de regel "Meer ..." of door een verwijzing naar (soms duizenden) dochterpagina's.

Hybriden komen ook voor: een WebWegWijzer begint met de typische thuispagina van een startpagina, en gaat op het volgende niveau over in een directory. *StartLinks.nl* is een voorbeeld van deze categorie.

Afdalen in informatie

Om een zoeker te ondersteunen bij het vinden van informatie over een onderwerp op een terrein waarop hij niet bekend is, is een hiërarchisch-thematische boomstructuur een ideaal middel. Een dergelijke structuur biedt een gelaagde opbouw van thema's en subthema's. Elke laag biedt een aantal onderwerpen waaruit de gebruiker

Voorbeeld van een directory: Open Directory Project

Voorbeeld van een startpagina: Startpagina.nl

(bijvoorbeeld door eliminatie) de meest relevante selecteert. Afdalend naar onderliggende lagen volgt de gebruiker als het ware een pad van opeenvolgende beslismomenten tot op het niveau waarop de gewenste informatie wordt gevonden. Is de gebruiker eenmaal beland op het afgebakende onderwerp dan heeft hij inzicht verkregen in dit onderwerpsdomein zelf en de relatie van dit onderwerpsdomein tot de overige domeinen in de hiërarchie. Met andere woorden: een boomstructuur helpt een gebruiker overzicht te krijgen over hoe het onderwerp in de wereld is ingebed.

Een aantal kenmerken is echter bepalend voor een goede ondersteuning door de WebWegWijzer.

Ontsluiting door uitsluiting

Het moet voor de gebruiker eenvoudig duidelijk zijn welke van de gepresenteerde thema's het meest relevant is om zijn zoekproces voort te zetten. Dit principe geldt voor elke laag waarop de gebruiker zich bevindt. Wanneer de thema's bijvoorbeeld onvoldoende uitsluitend zijn, treedt in dit proces een probleem op. In dat geval moet de gebruiker raden welk thema relevant is en komt daar pas achter wanneer hij thema's probeert. Bijvoorbeeld de thema's 'Vrije tijd en uitgaan' en 'Cultuur' hebben een overlap in

Meer gegevens op IP-Online

Op de website IP-Online (<http://www.informatieprofessionaal.nl>) staan uitgebreider gegevens over deze test. Daar zijn te vinden:

- de url's van de geteste WebWegWijzers die ook meteen kunnen worden aangeklikt;
- een uitgebreidere versie van de tabel;
- korte beschrijvingen van de 38 geteste WebWegWijzers afzonderlijk.

hun betekenis en sluiten elkaar niet uit. Iemand die op zoek is naar informatie over popconcerten zal twijfelen wanneer beide op dezelfde laag voorkomen. Wel kan dit worden opgelost door informatie over popconcerten onder beide thema's te scharen, of op die plek een verwijzing naar een ander thema te plaatsen. Ongeacht welke ingang de gebruiker bij twijfel kiest, komt hij dan toch uit op de gewenste informatie. Als deze constructie echter te veel is toegepast, kunnen er vraagtekens worden gesteld bij de kwaliteit van de ontsluiting door het schema, want welke zin hebben de thema's dan?

Het bos door de bomen zien

Een ander aspect dat van belang is, is de verhouding tussen het aantal (sub)thema's en de te ontsluiten informatie (links). Er kan niet per definitie worden gesteld dat een structuur met weinig (sub)thema's en veel links slechter is dan een structuur met veel (sub)thema's en weinig links. In het eerste geval kan het zo zijn dat een grote hoeveelheid links bij een thema zeer treffend is geplaatst en de gebruiker veel relevante informatie biedt. Het wordt pas een probleem wanneer de links evengoed onder andere thema's hadden kunnen worden geplaatst, waardoor hun

relevantie voor het betreffende thema twijfelachtig is. In het tweede geval kan worden getwijfeld aan de ver doorgevoerde opdeling van thema's wanneer elk thema slechts enkele links bevat. De gebruiker wordt dan gedwongen meer thema's te raadplegen om alle gewenste informatie te vinden.

Bepalend is de relatie tussen structuur en de informatie die ermee ontsloten moet worden. Uiteindelijk is het de specifieke, te ontsluiten informatie die om een specifieke vorm en inrichting van de structuur vraagt. De kwaliteit van een structuur 'op zich' is moeilijk te bepalen. Als men door de bomen het bos maar ziet.

Spears en Spinoza

De afhankelijkheid tussen de structuur en de te ontsluiten informatie verklaart ook het verschil tussen structuren die gebaseerd zijn op wetenschappelijke disciplines en structuren gebaseerd op 'human interest'. Bij de eerste treft men thema's aan als 'natuurwetenschappen', 'geschiedenis' en 'filosofie'. Bij de tweede treft men thema's aan als 'auto', 'reizen' en 'carrière'. Het type informatie dat door beide varianten wordt ontsloten, verschilt dan ook behoorlijk. Voor informatie van 'academische' aard wordt in de regel een op wetenschapsdisciplines gebaseerde structuur gebruikt. Structuren gebaseerd op human interest-domeinen treft men met name aan bij de ontsluiting van meer 'triviale' informatie. Het laat zich raden bij welke men het best zoekt naar Spinoza dan wel Britney Spears.

De onderzoeksmethode

De eerste fase van het onderzoek bestond uit het opstellen van testcriteria en de selectie van WebWegWijzers die vervolgens in de tweede fase op grond van die criteria werden getest.

De selectie van de WebWegWijzers bleek een tijdrovend proces. In de allereerste lijst zat een aantal bekende WebWegWijzers zoals Open Directory NL, Startpagina, NL-menu en Ilse Internetgids. Via overzichten van WebWegWijzers (zie kader) bleken al gauw vele honderden sites te bestaan die getest zouden kunnen worden. Een voorstel om a-select een aantal WebWegWijzers te kiezen bleek in de praktijk niet goed uit te pakken. Er zit namelijk zeer veel kaf tussen het koren. Dit vele kaf werd door sommige panelleden omschreven als "rotzooi" en "bagger". Om toch tot een aanvaardbare selectie te komen werden de criteria aangescherpt:

1. Het moeten Nederlandstalige algemene webwijzers/informatiebomen zijn.
2. De WebWegWijzer moet geschikt zijn voor algemeen professioneel gebruik, met een drietal uitsluitingscriteria als globale kwaliteitsselectie:
 - a. als rubrieken als wetenschap, onderwijs of naslag ontbreken is een WebWegWijzer ongeschikt voor dat professionele gebruik;
 - b. als de boomstructuur minder dan twee lagen heeft, is óf de dekking van de WebWegWijzer onvoldoende, óf is de rubrieksindeling volstrekt onbruikbaar;
 - c. als een WebWegWijzer niet ambieert direct of indirect een groot deel van het Nederlandse of Belgische web te ontsluiten, is hij eveneens ongeschikt voor dat professionele gebruik.

Testcriteria	AdValvas	Alta Vista'	BooGo	Business Internet Trends	DirectHit	Dutch Start Page	DutchESS	EC rider	Excite'	Goudlinkje	Ilse	inform.nl	Internet verkennen	look4link	Looksmart	Lycos	Netmenu.nl'	NL-menu	ODP
Algemeen																			
Directory of Startpagina	D	D	S	D	D/S	D/S	D	D											
Informatie over de samensteller of doelstelling	ja	ja	ja	ja	ja	nee	ja	ja	nee	ja	ja	ja	ja	ja	nee	ja	ja	ja	ja
Centrale redactie, Onderwerpsredacteuren, Geen redactie	C	C	G	C	G	C	O	C	C	C	G	C	G	G	C	C	C	O	C
Feedback van gebruikers mogelijk	ja	ja ³	ja	ja	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Is het mogelijk nieuwe links aan te melden?	ja	ja ⁴	ja	ja	nee	ja	ja	ja	nee ⁵	ja	ja	ja	nee	nee	ja	nee	ja	ja	ja
Melden van dode links of links afmelden	ja	ja	ja	nee	nee	nee	nee	nee	nee	ja	nee	nee	ja	nee	ja	nee	ja	ja	ja
Bevat een helpfunctie	ja	ja	ja	nee	nee	nee	ja	ja	ja ⁶	ja	nee	ja ⁶	nee	ja	nee	nee	ja	nee	nee
Werkt met zowel Internet Explorer als Netscape	ja	ja	ja	ja	nee ⁷	ja	ja	ja	ja	ja	nee ⁷	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Navigatie & Vormgeving																			
Op beginpagina duidelijk waar je heen kunt	ja	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	nee	ja	ja	ja	ja	ja
Overall is duidelijk waar je in het systeem bent	nee	nee	ja	nee	ja	ja	ja	ja	nee	ja	ja	ja	nee	nee	ja	ja	ja	ja	ja
Altijd link terug naar beginpagina?	ja	ja	ja	ja	nee ⁸	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	nee
Consistente vormgeving	nee	ja	ja	ja	ja	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Navigatie/vormgeving ondersteunt directory/startpagina-functie	nee	nee	ja	ja	nee	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja	nee	nee	ja	ja	ja	ja	ja
Eventuele pictogrammen en teksten zijn duidelijk	nee	ja	ja	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Personalisatie van systeem is mogelijk	ja	nee	ja	nee	ja	nee	nee	nee	nee ¹⁰	ja	ja	ja	ja	nee	nee	nee	ja	ja ¹¹	nee
Boomstructuur																			
Logische en consistente rubrieksindeling	nee	matig	nee	nee	ja	nee	matig	matig	matig	matig	ja	nee	nee	nee	nee	matig	ja	ja	ja
Rubrieksterreinen zijn onderling uitsluitend	nee	nee	nee	nee	nee	nee	ja	nee	nee	ja	ja	ja	ja	nee	nee	nee	ja	nee	ja
Rubrieken binnen een categorie zijn van zelfde niveau	ja	ja	nee	nee	nee	nee	ja	nee	nee	ja	ja	ja	nee	nee	nee	nee	ja	ja	ja
Er zijn rubrieken op elk relevant niveau in een hiërarchie	nee	ja	nee	nee	nee	nee	ja	nee	ja	ja	ja	ja	nee	nee	nee	nee	ja	ja	ja
Aantal niveaus van de hiërarchie	2	7	3	2	4	2	3	4	6	3	4	3	2	2	7	5	9	5	9
Aantal hoofdruubrieken op beginpagina	14	13	27	12	12	13	47	14	10	26	16	20	17	42	13	18	16	14	15
Geschat aantal subrubrieken per rubriek (minimaal/maximaal)	4/34	3/15	1/50	7/20	2/11	2/17	5/50	5/96	4/12	6/36	6/12	2/30	2/19	8/15	5/13	2/30	2/49 ¹⁵	2/50	2/49
Geschat aantal links per rubriek (maximaal/gemiddeld)	6041/>100	70/17	25/10	35/>11	150/80	30/15	80/6	1369/80	50/25	325/80	16/12	34/16	20/8	150/40	100/40	40/10	56/25	300/<50	56/25
Totaal aantal rubrieken (10-tallen, 100-tallen, 1000-tallen)	100	1000	1000	10	100	10	100	100	1000	100	100	100	100	100	1000	1000	1000	1000	100
Totaal aantal links (100-tallen, 1000-tallen, 10.000-tallen, enz.)	10.000	10.000	10.000	1000	1000	1000	10.000	10.000	10.000	1000	1000	1000	1000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Rubriek kan op meer plaatsen in boom voorkomen	ja ¹⁶	ja	ja ¹⁶	nee	nee	nee	nee	nee	ja	ja ¹⁶	nee	nee	nee	nee	ja	nee	ja	ja	ja
Rubriekstitels zijn begrijpelijk	ja	nee	ja	nee	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	nee	ja	nee	ja	ja	ja	ja
Vulling																			
Link kan in meer rubrieken voorkomen	ja	ja	ja	nee	ja	nee	ja	ja	ja	ja	nee	ja	nee	nee	nee	nee	ja	nee	?
Op elk niveau zinvolle rubriek Diversen	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee
Elk niveau in hiërarchie bevat links	ja	ja	nvt	ja	nee	ja	ja	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Rubrieken zijn evenwichtig gevuld	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	ja	ja	ja	nee	nee	nee	ja	ja	ja	ja
Webwegwijzer verwijst alleen naar eigen rubrieken	ja	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja	nee	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Webwegwijzer verwijst (vrijwel) alleen naar rubrieken van andere	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee
Webwegwijzer verwijst naar eigen en externe rubrieken	nee	ja	nee	nee	nee	nee	nee	nee	ja	ja	nee	nee	nee	ja	nee	nee	ja	ja	ja
Links																			
Beperkt tot alleen Nederlandse/Belgische sites	ja	ja	ja	bijna	bijna	bijna	nee	ja	bijna	bijna	ja	ja	bijna	bijna	bijna	bijna	ja	bijna ¹⁸	ja
Beperkt tot alleen bepaalde typen sites	ja ²⁰	ja ²⁰	nee	nee	nee	ja ²⁰	ja ²⁰	ja ²⁰	ja ²⁰	nee	nee	nee	?	nee	nee	nee	nee	ja ²⁰	nee
Kwaliteit en representativiteit van de links	matig	matig	matig	slecht	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	matig	matig	matig	goed	goed	goed	goed	goed
Links zijn door redactie beoordeeld	ja	ja ²¹	ja	?	?	ja	ja	ja	ja ²¹	ja	ja	ja	ja	nee	ja	ja	ja	ja	ja
Neemt betaalde links op	nee	ja	nee	nee	?	nee	nee	ja	nee	ja	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee
Actualiteit van aangeboden links	?	ja	ja	nee	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	?	ja	ja	ja	ja	ja
Nieuwe links in aparte rubriek of gemarkeerd	nee	nee	nee	ja	nee	nee	nee	ja	nee	nee	ja	ja	nee	nee	ja	nee	nee	ja	nee
Beschrijving/annotatie bij elke link	ja	ja	soms	ja	nee	soms	ja	ja	ja	nee	ja	ja	ja	nee	ja	ja	ja	ja	ja
Kwaliteitsannotatie bij elke link	nee	nee	nee	nee	ja ²³	nee	nee	ja	nee	nee	ja ²⁴	nee	nee	nee	nee	nee	ja	nee	nee
Beschrijving van links begrijpelijk/informatief	nee	nee	nvt	nee	nee	nee	ja	ja	ja	nvt	ja	ja	nvt	nee	ja	nee	ja	ja	ja
Zoekfunctie																			
Zoeken binnen de webwijzer	ja	ja	nee	ja	nee	nee	ja	ja	nee	nee	ja	ja	nee	nee	nee	ja	ja	ja	ja
Zoeken binnen gekozen rubriek van de webwijzer?	nee	nee ²⁹	nvt	nee	nvt	nvt	ja	ja ³⁰	nvt	nvt	nee	nee	ja	nvt	nvt	ja	ja	ja	ja
Zoekresultaat vermeldt ook rubriek van gevonden link	nee	ja	nvt	nee	nvt	nvt	ja	nee	nvt	nvt	ja	nee ³³	nvt	nvt	ja	ja	ja	ja	ja
Zoekt ook op woorden in de rubrieksomschrijvingen	nee ²⁹	nee ³²	nvt	nee	nvt	nvt	ja	nee	nvt	nvt	ja	nee	nvt	nvt	ja	ja	ja ³⁴	nee	ja
Systeem maakt duidelijk duidelijk waarin je zoekt	nee	nee	nvt	ja ³⁷	nvt	nvt	ja	ja ³⁸	nvt	nvt	ja	nee	nvt	nvt	ja	ja	ja	ja	ja
Aparte geavanceerde zoekfunctie	ja ²⁹	nee	nvt	nee	nvt	nvt	ja	nee	nvt	nvt	nee	nee	nvt	nvt	nee	ja	nee	ja	ja
Rechtstreeks zoeken op hele (of Belg./Nederl. deel van het) web	ja	ja	ja	nee	ja	ja	ja ³⁹	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	nee
Alfabetische lijst van alle rubrieken	nee	nee	ja	nee	nee	nee	nee	ja ⁴¹	nee	nee	nee	ja	nee	ja	nee	ja	nee	nee	nee
Testvragen																			
Een gids van in Nederland/België verkrijgbare medicijnen	niet	matig	goed	niet	niet	niet	nvt ⁴⁴	goed	niet	goed	matig	matig	matig	goed	goed	niet	goed	goed	goed
Een kaart van Amsterdam/Antwerpen	niet	goed	goed	niet	goed	niet	nvt	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	matig	goed	goed	matig	goed
Fansites van voetbalsupporters	matig	goed	goed	slecht	goed	goed	nvt	goed	goed	goed	goed	goed	goed	slecht	goed	goed	goed	goed	goed
Homepages van bibliotheken	goed	goed	goed	matig	niet	niet	nvt	goed	goed	niet	goed	goed	goed	matig	goed	goed	goed	goed	goed
Een baan, b.v. als onderwijzer	matig	goed	goed	goed	goed	matig	nvt	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed
Een overzicht van Nederlandse/Belgische ISP's	matig	goed	goed	goed	matig	slecht	nvt	goed	goed	goed	goed	goed	goed	niet	goed	goed	goed	goed	goed
Plaatselijk nieuws in Enschede/Vlaanderen	matig	goed	goed	niet	goed	goed	nvt	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed
Een robot die prijzen van woordenboek vergelijkt	niet	goed	goed	niet	niet	goed	nvt	niet	goed	goed	matig	goed	goed	goed	matig	goed	goed	niet	niet
Een overzicht van musea in Leiden/België	goed	matig	goed	niet	niet	goed	nvt	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	niet	goed	goed	goed	goed
Elektronische tijdschriften	matig	goed	goed	niet	niet	niet	nvt	niet	matig	matig	matig	goed	slecht	matig	goed	niet	matig	goed	goed
Rapportcijfer	4,5	9	10	2,5	4,5	4,5	nvt ⁴⁴	7	8,5	7	7,5	9	5	6,5	9	7,5	8	9,5	8

1 Gebruikt de database van Looksmart.
 2 Is een van de versies van het Open Directory Project (ODP).
 3 Maar deze mogelijkheid concentreert zich meer op de zoekmachine dan op de Webgids.
 4 Maar voor de Webgids alleen de Express-aanmelding tegen betaling.
 5 Wel voor de linkdatabase van Excite', maar niet voor de Webgids.
 6 Maar die heeft geen betrekking op gebruik van de Webgids.

7 Werkt niet in alle versies van Netscape.
 8 Maar het hoofdmenu en de submenu's zijn constant beschikbaar.
 9 Niet in de Nederlandse, wel in de Belgische versie.
 10 Niet van de Webgids.
 11 In beperkte mate.
 12 Maar is de volgende dag weg.
 13 Althans voor de doelgroep.

14 StartNederland biedt een soort alfabetisch register op een aantal webwizjers. Daaruit staat een keuze aan onderwerpen (startpaginadochters, maar ook directe links naar sites) op de homepage, een A-Z-menu geeft een compleet overzicht.
 15 Netmenu en Vinden.NL, beide gebaseerd op het Open Directory Project, komen qua indeling wel sterk, maar niet helemaal overeen.
 16 Maar niet met dezelfde inhoud.
 17 Maar dat gebeurt veel te weinig.

18 Het ODP is een internationale directory, waarvan het Nederlandse deel als een apart onderdeel te gebruiken is.
 19 Nederlands- en Franstalig.
 20 Geen commerciële links, erotiek en/of persoonlijke pagina's.
 21 Door de Looksmart-redactie.
 22 Bij een aantal dochters.
 23 Directhit heeft in elke rubriek een lijstje "Populairste sites". Dit wordt automatisch genereerd op basis van het aantal en de duur van de bezoeken.
 (noot 24 t/m 44 staan op p. 26 en 27)

Wat zo overbleef werd aangevuld met enkele WebWegWijzers die specifiek door een van de panelleden werden voorgedragen. Op deze manier ontstond een lijst met aanvankelijk 40 en uiteindelijk 38 WebWegWijzers waarin de belangrijkste Nederlandse en Vlaamse zijn vertegenwoordigd, samen met minder bekende, waarvan de slechte WebWegWijzers zoveel mogelijk waren uitgesloten. Uiteindelijk is op elke site alleen gekeken naar de gerubriceerde links en niet naar allerlei portal-functies, zoals mail, chatten, nieuws en dergelijke, die naast de WebWegWijzer ook werden aangeboden.

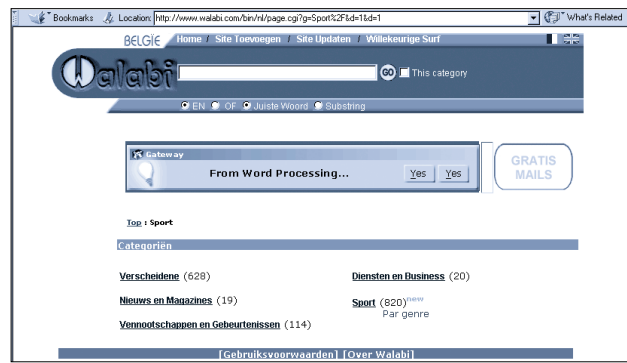
In de tweede fase werden de geselecteerde WebWegWijzers op basis van de vooraf opgestelde criteria getest. In de periode eind maart tot begin april is elke webwijzer door twee panelleden getest. Uiteindelijk bekeek elk panellid vijf of zes WebWegWijzers. Voor een zo groot mogelijke objectiviteit trof elke tester daarbij steeds andere panelleden als medetesters. Behalve het zo goed mogelijk invullen van de vragenformulieren, maakte de eerste tester ook een beknopte beschrijving van de geteste site. De tweede tester bekeek het resultaat en bij verschillen in beoordeling werd overlegd.

De test

Het panel heeft zich tot doel gesteld om een zo objectief mogelijke beschrijving te geven van de kwaliteit en bruikbaarheid van WebWegWijzers. De testcriteria zijn met name gehanteerd om WebWegWijzers met elkaar te kunnen vergelijken. Aangezien de kwaliteit en bruikbaarheid van een WebWegWijzer van diverse factoren afhankelijk zijn, niet in de laatste plaats van de specifieke informatiebehoefte van de gebruiker, hoeden wij ons ervoor om een 'toptien van de beste WebWegWijzers' samen te stellen. De tabel bij dit artikel dient ertoe een overzicht te geven van kenmerken waaraan elke gebruiker persoonlijk meer of minder waarde hecht en zodoende een WebWegWijzer kan vinden die recht doet aan zijn persoonlijke behoefte. Op basis van de rubrieken in de tabel wordt hier een aantal beoordelingscriteria nader besproken, telkens gevolgd door enkele kenmerkende resultaten daarbij.

Algemeen

Het panel vindt het belangrijk te weten wie de WebWegWijzer maakt en waarom. Het kan inzicht verschaffen in de kwaliteit van het gebodene. Het wel of niet aanwezig zijn van een (deel)redactie kan ook gevolgen hebben voor de kwaliteit van de links. Startpagina-dochters zijn meestal door een redacteur samengesteld die naar sites over zijn of haar onderwerp op zoek is gegaan en misschien ook een kwaliteitsbeoordeling heeft toegepast. Bij algemene directories verzamelt een centrale redactie meestal een aantal links over specifieke onderwerpen en laat verder de gebruikers zelf in de betreffende rubrieken sites aanmelden.

De vergaarbak in sport: 628 links in 'verscheidene'

Wat opvalt is dat tweederde van de WebWegWijzers informatie verstrekt over de eigen organisatie en de doelstelling. Betekent dit dat bij de overige geen duidelijk omschreven beleid bestaat, en zegt dat dan ook iets over het opnamebeleid van links?

Navigeerbaarheid en vormgeving

De rubriek *Navigeerbaarheid en Vormgeving* groepeert een aantal vragen die het gebruiksgemak van de WebWegWijzer betreffen. Hoewel deze criteria doorgaans niet de keuze voor een WebWegWijzer zullen bepalen, zijn ze voor het dagelijks gebruik ervan wel belangrijk. Navigeerbaarheid en vormgeving zorgen ervoor dat de inhoud, de boomstructuur met de links, optimaal voor het voetlicht komt.

Bij eenderde bleek de duidelijkheid over waar de bezoeker zich bevindt op de website niet goed. Het panel constateerde een curieuze constructie bij *Open Directory Project*. Je kunt wel terug naar de Nederlandse afdeling van de internationale directory (met dezelfde hoofdindeling als de homepage), maar niet naar de homepage zelf. De vormgeving en leesbaarheid zijn in bijna alle gevallen goed. Wat hierbij opvalt is dat er maar sporadisch gebruikt gemaakt wordt van pictogrammen. Bij *StartNederland.nl* zijn de letters erg klein om zoveel mogelijk links op een pagina te kunnen plaatsen. Bij *AdValvas* is de leesbaarheid op de homepage vrij slecht. Ook hier is het euvel kleine letters. *Tosurfyou* laat haar website overwoekeren door andere functies, zoals veel reclame.

Bij eenderde bleek de duidelijkheid over waar de bezoeker zich bevindt op de website niet goed. Het panel constateerde een curieuze constructie bij *Open Directory Project*. Je kunt wel terug naar de Nederlandse afdeling van de internationale directory (met dezelfde hoofdindeling als de homepage), maar niet naar de homepage zelf. De vormgeving en leesbaarheid zijn in bijna alle gevallen goed. Wat hierbij opvalt is dat er maar sporadisch gebruikt gemaakt wordt van pictogrammen. Bij *StartNederland.nl* zijn de letters erg klein om zoveel mogelijk links op een pagina te kunnen plaatsen. Bij *AdValvas* is de leesbaarheid op de homepage vrij slecht. Ook hier is het euvel kleine letters. *Tosurfyou* laat haar website overwoekeren door andere functies, zoals veel reclame.

De testvragen

Zijn de volgende sites/pagina's te vinden? (goed/matig/slecht/niet)

1. Een gids van in Nederland/België verkrijgbare medicijnen
2. Een kaart van Amsterdam/Antwerpen, meer speciaal de locatie van de De Boelelaan in Amsterdam/de Asterlaan in Antwerpen
3. Fansites van voetbalsupporters
4. Homepages van bibliotheken
5. Een baan, bijvoorbeeld als onderwijzer in de regio Den Haag
6. Een overzicht van Nederlandse/Belgische ISP's
7. Plaatselijk nieuws in Enschede, via een lokale krant; voor België: plaatselijk nieuws in Limburg, via een regionale krant
8. Een robot die de prijzen van Van Dale's Woordenboek Engels-Nederlands vergelijkt
9. Een overzicht van musea in Leiden en omstreken. Voor België: een overzicht van de musea in België
10. Elektronische tijdschriften, zoals het elektronische tijdschrift voor neerlandistiek Neder-L. Voor België: het Belgische literaire tijdschrift De Brakke Hond.

Boomstructuur en vulling

Waar het bij WebWegWijzers natuurlijk in de eerste plaats om draait zijn de omvang en de kwaliteit van hun database en die van hun boomstructuur. Daarbij dient een aantal factoren in samenhang met elkaar te worden gezien. Een belangwekkende vraag is natuurlijk in de eerste plaats hoe groot de linkdatabase van de WebWegWijzer is, maar die vraag hangt nauw samen met die naar de kwaliteit van de links. Een WebWegWijzer met een toevallige selectie van enkele tientallen Internet Service Providers is beslist niet beter dan een WebWegWijzer met één link naar een site die ten doel heeft een overzicht van alle ISP's in Nederland en/of België te geven.

Diepte, overzichtelijkheid en gedetailleerdheid van de boomstructuur bepalen hoe snel men iets in de WebWegWijzer kan vinden.

Rubrieken moeten elkaar niet overlappen (Media naast Kranten), of (op hetzelfde of verschillende niveaus in de boom) herhalen (Media naast Publiciteit), maar moeten zondig wel op diverse plaatsen in de structuur kunnen zijn ondergebracht. Medicine valt bij *Yahoo!* bijvoorbeeld onder Health en onder Science. Jammer genoeg is slechts een minderheid van de WebWegWijzers consistent en bevat rubrieken die elkaar voldoende uitsluiten. Bij de meerderheid levert het ontbreken hiervan problemen op bij het zoeken. Waar vinden we bijvoorbeeld geneesmiddelen? Bij *Zoek.nl* onder "Gezondheid – Gezondheidszorg" of onder "Gezondheid – Ziektes & Behandeling"? Antwoord: alleen onder de eerste, maar meer dan een beautyshop, een ademtest en Viagra-pillen was daar eigenlijk niet te vinden. Bij *Netmenu* (dat gebruik maakt van de directory van *Open Directory Project*) komt een overzichtsite van Nederlandse musea terecht bij "Naslag: musea". Nederlandse musea zelf komen terecht bij "Kunst: beeldende kunst: musea". Wie op deze laatste plaats ook weer zo'n overzichtlink verwacht, komt bedrogen uit.

Boomstructuren dekken per definitie niet alle onderwerpen (er zit nogal wat lucht tussen de takken en de blaadjes onderling), zodat een rubriek Diversen, liefst bij alle rubrieken en sub-rubrieken, een vereiste is. Dit is slechts af en toe het geval. Als de rubriek er is, is die in de meeste gevallen wel zinvol, dat wil zeggen: zij bevat links die nergens anders zijn onder te brengen. Soms onttaardt deze rubriek echter in een grote vergaarbak, zoals bij *Track*, *Excite*, *Walabi* en *Webscooter*.

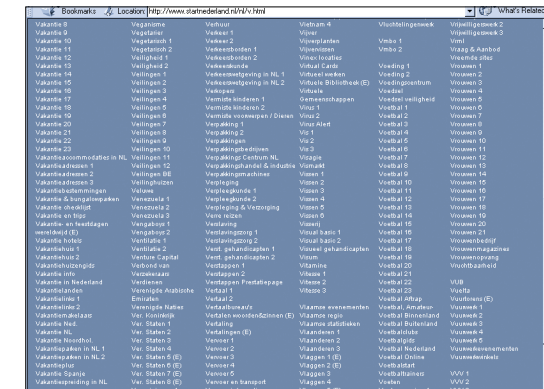
Verder heeft een gebruiker die naar informatie over voetbal of over balsporten in het algemeen zoekt niets aan een WebWegWijzer die tussen sport en zaalvoetbal geen intermediaire rubrieken te bieden heeft, of zulke rubrieken niet vult. *Looksmart* is een voorbeeld van dat laatste: hier zijn alleen op het diepste niveau rubrieken gevuld en vallen sites als *bibliotheek.nl* buiten de boot omdat in de string "Studie & Documentatie – Bibliotheken – Openbaar – Plaatsen A-C" etcetera in de rubriek "Openbaar" geen links worden aangeboden en de site natuurlijk ook niet bij "Plaatsen A-C" is ondergebracht.

Meer weten?

- Een aantal sites die uitgebreide overzichten van WebWegWijzers bieden zijn:
- <http://www.websurfer.nl/index2.html>
- <http://12start.com/>
- <http://www.geocities.com/ejpfauth/startpagina.html>
- <http://www.waarzo.nl/linksmeer.html>
- <http://weblinks.nl/startpaginas/>
- <http://www.lookup.nl/>
- <http://startpagina.lookup.nl/>
- <http://www.links4you.nl/Subpagina/startpage.html>
- <http://www.zlink.nl/startpagina.html>
- <http://startpaginas.boogolinks.nl/>
- <http://www.startpaginas.nl/>

Een startpagina zoals *Startdir* blijkt een onevenwichtig rommeltje. Er zit op de meeste gebieden heel, heel weinig in, op een enkel terrein (bijvoorbeeld auto's van het merk Audi) onevenredig veel (circa 350 Audi-links), maar er is geen enkele museum- of bibliotheeksite te vinden – behalve natuurlijk een Audi-museum. Ook is daar de indeling vaak nogal onverwacht. Zo is er geen rubriek voor gezondheid. De vier aanwezige links op dat gebied blijken in de rubriek "Nieuws" te zitten (sub-rubriek "Gezondheidsnieuws").

Het lijkt alsof startpagina's meer last hebben van onevenwichtigheid dan directories. Misschien is dat niet verwonderlijk, omdat bij veel van dergelijke WebWegWijzers de kwaliteit en de hoeveelheid informatie sterk afhangt van (de aanwezigheid van) dochterpagina-samenstellers. Voordeel van dit laatste is dat er soms prachtige graankorrels zitten tussen het vele kaf: als iemand op zoek is naar het spoorboekje van Letland, weet het panel nu waar dit te vinden is. Tussen al die onvolledige rubrieken van *Directhit* vond het panel een keurig overzicht van spoorboekjes in Europa, waaronder die van Letland. Bovendien zegt de onevenwichtigheid niets over het gebruik dat van de WebWegWijzer wordt gemaakt: *Startpagina* werd door een tester omschreven als "een waanzinnig grote vergaarbak van legio onderwerpen". Toch wordt deze pagina meer dan één miljoen maal per dag geraadpleegd.

De verrassing: StartNederland.nl

Een merkwaardig verschijnsel is dat veel WebWegWijzers op rubriek- en/of op linkniveau niet alleen naar hun eigen spullen verwijzen, maar ook naar die van andere WebWegWijzers. Zo is het mogelijk in *Startlinks.nl* links naar dochters van *Startpagina.nl* aan te treffen. *StartNederland.nl* verwijst zelfs alleen maar naar dochterpagina's en directories van anderen.

Testcriteria	PageToStart	StartDir	StartinBelgie	Startkabel.nl	StartLinks.nl	StartNederland.nl	Startpagina.nl	Startpagina voor Int.med.	ToSurfYou	Track	verkenner.be	Vinden.NL ²	Walabi	Wanadoo	Weblinkplaza.nl	Webscooter	Webwijzer	WWWijzer	Zoek.nl
Algemeen																			
Directory of Startpagina	S	S	S	S	D/S	S	S	D	D/S	D	S	D	S	D	D	S	D	D	D/S
Informatie over de samensteller of doelstelling	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	nee	ja	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	nee
Centrale redactie, Onderwerpsredacteuren, Geen redactie	O	O	C	C + O	C	C	O	C	G	C	C	O	C	C	C	C	C	C	C
Feedback van gebruikers mogelijk	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	nee	ja	ja	ja	ja	ja	nee	ja
Is het mogelijk nieuwe links aan te melden?	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Melden van dode links of links afmelden	nee	nee	ja	nee	ja	ja	ja	ja	nee	ja	nee	nee	nee	ja	nee	nee	ja	nee	nee
Bevat een helpfunctie	nee	ja	nee	nee	nee	nee	ja	nee	nee	ja	nee	nee	nee	nee	nee	nee	ja	nee	ja
Werkt met zowel Internet Explorer als Netscape	nee ⁷	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	nee ⁷	ja	nee ⁷	ja	nee ⁷	ja	ja	nee ⁷	ja
Navigatie & Vormgeving																			
Op beginpagina duidelijk waar je heen kunt	ja	ja	nee	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Overall is duidelijk waar je in het systeem bent	ja	nee	nee	nee	ja	ja	ja	ja	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	nee
Altijd link terug naar beginpagina?	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	nee ⁹	ja
Consistente vormgeving	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Navigatie/vormgeving ondersteunt directory/startpagina-functie	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	nee	nvt	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Eventuele pictogrammen en teksten zijn duidelijk	nee	ja	ja	ja	ja	nee	ja	ja	nee	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Personalisatie van systeem is mogelijk	ja	nee	ja	ja	nee	nee	ja	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	ja ¹²
Boomstructuur																			
Logische en consistente rubrieksindeling	nee	matig	ja	matig	nee	nvt	ja	ja ¹³	matig	nee	matig	ja	ja	ja	ja	ja	matig	ja	matig
Rubrieksterreinen zijn onderling uitsluitend	nee	ja	nee	nee	nee	nvt	nee	nee	ja	nee	nee	ja	ja	ja	nee	ja	nee	ja	nee
Rubrieken binnen een categorie zijn van zelfde niveau	nee	nee	ja	nee	nee	nvt	nee	nee	ja	nee	nee	ja	ja	ja	ja	ja	nee	ja	nee
Er zijn rubrieken op elk relevant niveau in een hiërarchie	nvt	nee	ja	nee	nee	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	ja	ja	ja	ja	ja	nvt	ja	ja
Aantal niveaus van de hiërarchie	2	2	5	3	4	1	3	2	2	3	2	9	4	2	5	2	3	6	4
Aantal hoofdubrieken op beginpagina	50	32	46	46	21	1 ¹⁴	47	25	34	14	17	16	12	15	16	28	20	20	18
Geschat aantal subrubrieken per rubriek (minimaal/maximaal)	1/67	1/36	1/19	5/50	1/25	nvt	10/55	2/5	4/24	3/44	5/36	4/52 ¹⁵	1/20	6/12	5/36	5/22	2/25	3/28	3/40
Geschat aantal links per rubriek (maximaal/gemiddeld)	50/<10	90/10	>100/15	100/20	173/100	nvt	100/20	15/4	30/15	300/100	32/6	86/20	5844/100	58/15	160/20	45/15	30/15	330/15	100/10
Totaal aantal rubrieken (10-tallen, 100-tallen, 1000-tallen)	1000	100	100	1000	10	100	>30.000	100	100	100	100	1000	100	100	100	100	100	1000	1000
Totaal aantal links (100-tallen, 1000-tallen, 10.000-tallen, enz.)	10.000	1000	10.000	10.000	1000	10.000	100.000	100	1000	100.000	1000	10.000	10.000	1000	10.000	1000	1000	10.000	10.000
Rubriek kan op meer plaatsen in boom voorkomen	ja ¹⁶	ja ¹⁶	ja ¹⁶	nee	nee	nvt	ja ¹⁶	nee	nee	nee	nee	ja	nee	ja	ja ¹⁶	ja ¹⁶	nee	ja ¹⁶	ja
Rubriekstitels zijn begrijpelijk	ja	ja	ja	nee	ja	ja	ja	ja	nee	ja	ja	ja	ja	nee	nee	ja	ja	ja	ja
Vulling																			
Link kan in meer rubrieken voorkomen	ja	ja	ja	ja	nee	nvt	ja	?	ja	nee	?	ja	nee	ja	ja	ja	ja	ja ¹⁷	ja
Op elk niveau zinvolle rubriek Diversen	nee	ja	ja	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	ja	nee
Elk niveau in hiërarchie bevat links	ja	ja	ja	ja	ja	nvt	nvt	nvt	nvt	nee	nee	ja	ja	ja	ja	nee	nvt	nee	ja
Rubrieken zijn evenwichtig gevuld	ja	nee	ja	nee	nee	nee	ja	nee	nee	nee	ja	ja	nee	ja	ja	nee	nvt	ja	nee
Webwijzer verwijst alleen naar eigen rubrieken	nee	ja	nee	ja	nee	nee	ja	nee	ja	ja	ja	nee	ja	ja	nee	ja	nee	ja	ja
Webwijzer verwijst (vrijwel) alleen naar rubrieken van andere	ja	nee	nee	nee	nee	ja	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee
Webwijzer verwijst naar eigen en externe rubrieken	nee	nee	ja	nee	ja	ja	nee	ja	nee	nee	nee	ja	nee	ja	nee	ja	nee	ja	nee
Links																			
Beperkt tot alleen Nederlandse/Belgische sites	bijna	bijna	bijna	bijna	bijna	bijna	bijna	bijna	bijna	ja	bijna	bijna ¹⁸	ja ¹⁹	nee	ja	bijna	bijna	bijna	ja
Beperkt tot alleen bepaalde typen sites	nee	nee	nee	nee	ja ²⁰	ja	nee	nee	nee	ja	ja ²⁰	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee
Kwaliteit en representativiteit van de links	goed	slecht	goed	matig	goed	goed	goed	matig	slecht	goed	matig	goed	matig	goed	matig	goed	matig	goed	slecht
Links zijn door redactie beoordeeld	ja	ja ²²	ja	ja	ja	ja	ja	ja	?	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Neemt betaalde links op	nee	nee	ja	ja	nee	nee	ja	nee	nee	nee	?	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee
Actualiteit van aangeboden links	?	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	?	nee	?	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	?
Nieuwe links in aparte rubriek of gemarkeerd	ja	nee	ja	ja	ja	nee	ja	ja	nee	ja	nee	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Beschrijving/annotatie bij elke link	nee	nee	nee	nee	ja	nee	nee	nee	nee	ja	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Kwaliteitsannotatie bij elke link	nee	nee	ja ²⁵	nee	nee	nee	ja ²⁵	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	ja ²⁵	nee	nee	nee
Beschrijving van links begrijpelijk/informatief	nvt	nvt	nvt	nvt	nee	nvt	nvt	nvt	nvt	ja	nvt	ja	nee	ja	nee	nvt	nvt	ja	ja
Zoekfunctie																			
Zoeken binnen de webwijzer	nee	nee	ja ²⁶	nee ²⁷	ja	nee	ja ²⁸	ja	ja	nvt	nee	ja	ja	ja	ja	nee	ja	nee	ja
Zoeken binnen gekozen rubriek van de webwijzer?	nvt	nvt	nee	nee	nee	nvt	nee	nee	nee	nvt	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nvt	nee	nee
Zoekresultaat vermeldt ook rubriek van gevonden link	nvt	nvt	ja	nvt	ja	nvt	ja	ja	nee	nvt	nvt	ja	ja	nee	nee	nvt	ja	ja	ja
Zoekt ook op woorden in de rubrieksomschrijvingen	nvt	nvt	ja ³⁵	nvt	ja ³⁶	nvt	ja	ja	ja	nvt	nvt	ja ³⁴	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Systeem maakt duidelijk duidelijk waarin je zoekt	nvt	nvt	ja	nvt	ja	nvt	ja	ja	ja	nvt	nvt	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Aparte geavanceerde zoekfunctie	nvt	nvt	nee	nvt	nee	nvt	nee	ja	nee	nvt	nvt	nee	nee	nee	ja	ja	nvt	nee	nee
Rechtstreeks zoeken op hele (of Belg./Nederl. deel van het) web	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	nee ⁴⁰	ja	ja	ja	ja	nee ⁴⁰	ja	nee ⁴⁰	nee	nee ⁴⁰	nee	ja
Alfabetische lijst van alle rubrieken	ja	nee	ja ⁴²	nee	ja ⁴¹	ja	ja	nee	ja	nee	nee	nee	ja ⁴¹	nee	ja	ja	nee	nee ⁴³	nee
Testvragen																			
Een gids van in Nederland/België verkrijgbare medicijnen	matig	niet	goed	goed	niet	goed	goed	goed	goed	goed	niet	goed	niet	goed	matig	matig	goed	goed	niet
Een kaart van Amsterdam/Antwerpen	goed	goed	matig	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	matig	goed	goed	goed
Fansites van voetbalsupporters	goed	niet	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed
Homepages van bibliotheken	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed
Een baan, b.v. als onderwijzer	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed
Een overzicht van Nederlandse/Belgische ISP's	goed	niet	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed
Plaatselijk nieuws in Enschede/Vlaanderen	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	niet
Een robot die prijzen van woordenboek vergelijkt	goed	niet	matig	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	goed	niet	goed	matig	matig	matig	goed	goed
Een overzicht van musea in Leiden/België	niet	niet	goed	slecht	niet	goed	goed	goed	niet	slecht	goed	goed	matig	matig	matig	goed	goed	goed	niet
Elektronische tijdschriften	slecht	niet	slecht	matig	slecht	matig	goed	matig	matig	goed	goed	goed	goed	matig	matig	matig	goed	goed	slecht
Rapportcijfer	7,5	3	8	8,5	5,5	10	9,5	7	7	4	4,5	9	3	7	2,5	4,5	7,5	9	5

24 Twee redacteuren geven op basis van 131 criteria cijfers voor de "content" en de "entertainment" van de sites.

25 Sommige links krijgen de kwalificatie Tip mee.

26 Alleen binnen de dochterpagina's, maar niet vanaf die dochterpagina's zelf.

27 Wel kan vanuit de alfabetische lijst van dochters (alleen met IE) gezocht worden.

28 Met de optie Zoek in dochters in het zoekmenu.

29 Werkt in de praktijk niet.

30 Standaard in de rubriek waarin men zich bevindt

31 Kan wel, maar deze manier van zoeken is niet gedocumenteerd.

32 Maar AltaVista presenteert wel de rubrieken waarin de met een zoekterm gevonden sites voorkomen.

33 Extra mogelijk naar plaats en op alfabet.

34 Maar je zoekt dan in de internationale ODP (inclusief het Nederlandse deel).

35 Maar de gevonden rubrieken worden niet als eerste getoond.

36 Alleen die van de dochters.

37 Maar onduidelijk is wat precies geïndexeerd is, en wat niet.

38 Maar niet direct duidelijk dat je in subrubrieken alleen binnen de actieve rubriek zoekt.

39 Alleen in - SOSIG: Social Science Information Gateway - en Biz/Ed: Business and Economics Information Gateway

40 Alleen (soms achteraf) met externe zoekmachine(s).

41 Onder aanmelden/site toevoegen.

42 Eigenlijk alleen van alle dochters.

43 Wel een alfabetische lijst van trefwoorden.

44 Hoewel sommige testvragen wel met DutchESS te beantwoorden zijn, leek toepassing van de test op deze speciale webwijzer niet fair.

Samenstelling panel

Het IP Panel dat een test van Nederlandse en Belgische WebWegWijzers opzette en uitvoerde en daarover in dit artikel rapporteert, bestond uit de volgende vijftien informatie professionals:

Geert-Jan Bekman. Werkzaam als bibliothecaris en ICT-coördinator bij de Bibliotheek Zaanstad.

Guus Bosch. Senior Informatiespecialist bij PCM Uitgevers. Hij maakt deel uit van een groep persdocumentalisten die werkt voor de redactie van de Volkskrant.

Harm Drent. Researcher bij Deloitte & Touche Corporate Finance. Hij richt zich voornamelijk op de sectoren ICT/Media en Energie.

Margriet van Eck Poppe. Informatiespecialist bij het kantoor van Syntens te Alkmaar. Daarnaast initieert en ondersteunt zij als Syntens-adviseur kennismanagementtrajecten bij klanten.

Barrita Glas. Betrokken bij contentmanagement-projecten bij Informaat, een IT-bedrijf dat zich daarnaast ook bezighoudt met web- en user-interface design-projecten.

Jeroen Heijmans. Werkzaam bij KPN als beheerder van het Informatiecentrum voor de onderdelen Breedband Toegang/ Internet Protocol (BBT/IP) en Breedband Netwerken.

Marten Hofstede. Informatiespecialist bij de Universiteitsbibliotheek Leiden.

Manja Koomen. Per 1 juni internetadviseur bij helpdesk.overheid.nl. Zal onder andere adviseren hoe overheidsorganisaties informatie en diensten via internet beschikbaar kunnen stellen.

Marjolein van der Linden. Docente bij het Instituut voor Media en Informatie Management (MIM) van de Hogeschool van Amsterdam.

Corine Noordzij. Informatiespecialist bij twee communicatieadviesbureaus: Paul Kok Consultants te Groenekan en Hill and Knowlton Nederland te Amsterdam.

Marian Papavoine. Documentalist en webmaster voor de bibliotheek van de Theologische Faculteit Tilburg. Daarnaast stafmedewerkster IWFT Vrouwenennetwerk Theologie bij de Universiteit Utrecht.

Eric Sieverts. Medewerker IT bij de bibliotheek van de Universiteit Utrecht en docent bij het Instituut voor Media en Informatie Management van de Hogeschool van Amsterdam. Tevens redacteur van Informatie Professional.

Harmen Sikkenga. Informatiespecialist en webmaster bij de Bibliotheek Economie / Bedrijfskunde / Ruimtelijke Wetenschappen van de Rijksuniversiteit Groningen.

Peter van Waart. Accountmanager Socioconsult bij marktonderzoeksbureau Motivaction. Hij adviseert bedrijven in de ICT-markt over hun marketingstrategie en productontwikkeling.

Frank Willems. Ruim dertig jaar ervaring in het vak bij verschillende bibliotheeksoorten. Hij verwacht dit jaar te promoveren aan Loughborough University in Engeland.

Het hoeft niet altijd groot te zijn: webwijzer.nl

ontaardt dat in zoveel verwijzingen dat de functie daarvan bijna verloren gaat. Dit is bijvoorbeeld het geval bij *Open Directory Project*. Bij bijna elke sub-rubriek vindt men verwijzingen naar sub-rubrieken die daar weer onder vallen, of naar deze categorie met sites in andere talen. Het scherm is zo opgebouwd dat eerst die verwijzingen gegeven worden en daarna pas de links die in de betreffende rubriek vallen. De verwijzingen zijn vaak zo uitgebreid, dat ze een heel scherm beslaan en men dus niet direct ziet dat er ook links aangeboden worden. Het gevaar is dan dat de bezoeker vergeet naar beneden te scrollen, zodat de meest relevante informatie gemist wordt, namelijk de links zelf.

Een ander aspect dat nauw samenhangt met de kwaliteit van de boomstructuur, zijn de interne verwijzingen die toegepast worden. Binnen rubrieken en overzichten wordt vaak verwezen naar andere rubrieken. Soms

Een ander voorbeeld toont *Look4links*. De rubriek sport bevat verwijzingen naar de volgende andere rubrieken: auto's, e-zines – sport, games – racing, games – sport, natuurtochten, paarden, sporters, voetbalclubs, webcams – sport, weersinformatie, dieren, celebrities, e-zines, games, nieuws, reizen, uitgaan, vervoer. Weersinformatie? Uitgaan? Het ging toch over sport?

Links

Het merendeel van de WebWegWijzers richt zich op Nederlandse en Vlaamse sites waarbij een aantal zich ook tot bepaalde bronnen beperkt. *Dutchess* richt zich alleen op een wetenschappelijke doelgroep en neemt geen bronnen op die alleen links bevatten. Deze WebWegWijzer blijkt toch al een vreemde boom in dit bos: hij is niet algemeen en zonder meer internationaal gericht. Dat valt overigens te verklaren uit zijn wetenschappelijke missie. Verder biedt bijvoorbeeld *Looksmart* geen porno en geweld en neemt *NL-menu* geen persoonlijke pagina's, tijdelijke sites en geen sites met "onvoldoende" informatie op.

De meeste WebWegWijzers laten de links door een redactie beoordelen, of wekken althans die indruk. Inzicht in de beoordelingscriteria die toegepast worden, wordt jammer genoeg meestal niet gegeven. Bovendien vond het panel bij bijna de helft van de sites de links maar matig of slecht.

Soms is de presentatie van de links onduidelijk: *AltaVista* doet het met half-alfabetische lijsten. Hierdoor ontstaat verwarring. De indruk wordt gewekt dat er een bepaalde ranking plaatsvindt, of het moet zijn dat de links volstrekt in een willekeurige volgorde worden gezet.

Het panel bleek zeer te spreken over *NL-menu* vanwege de consistentie en transparantie van de site. *NL-menu* bevat veel links. De criteria ten aanzien van opname en weigering van links zijn zeer helder en nauwkeurig omschreven. Standaard wordt per link, behalve naam en url, ook e-mailadres van een contactpersoon genoemd, de rubriek waarin de link is ondergebracht, een korte neutrale omschrijving van de link en een registratiedatum plus een bewerkingsdatum.

Dat een goede *WebWegWijzer* niet altijd groot hoeft te zijn bewijst *WebWijzer*. Met ruim drieduizend links is hij zeer bescheiden. De site is afkomstig uit de bibliotheekwereld, en dat is te zien: de links zijn keurig geannoteerd, er is een redactie, de rubrieken zijn goed en logisch en de links zijn van goede kwaliteit. De rubrieken worden op de thuispagina weergegeven

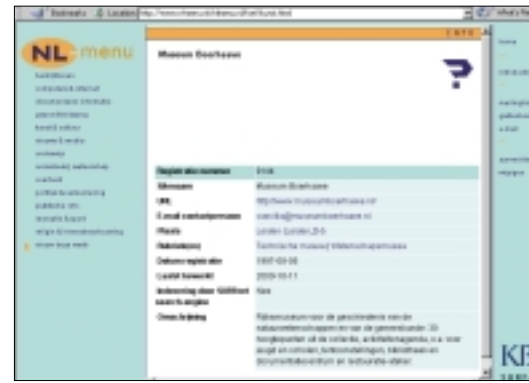
Bibliotheken en musea

Om een idee te geven van de vele wegen die in *WebWegWijzerland* naar Rome kunnen leiden heeft het IP-Panel gekeken onder welke hoofdrubrieken "bibliotheken" en "musea" in de diverse *WebWegWijzers* zijn ondergebracht. Soms leverde dat verrassende resultaten op. Van de *WebWegWijzers* waar bibliotheken überhaupt te vinden waren, had een viertal ze op de homepage of in een alfabetische lijst van dochters onder het hoofdje "Bibliotheken" ondergebracht. Bij vijf *WebWegWijzers* moesten ze gezocht worden onder de rubriek "Naslag (en documentatie)". Drie keer waren ze bij "Onderwijs" te vinden, twee keer onder "Studie en documentatie" en onder "Cultuur". Daarnaast kwamen als hoofdrubrieken (steeds eenmaal) onder meer voor: "Media en naslag", "Kennis", "Universiteit", "Creativiteit", "Kunst en cultuur", "Boeken", "Samenleving en cultuur", "Opvoeding" en "Taal/onderwijs".

Bij de musea bleek de differentiatie veel groter: hier tekende zich een onderscheid af tussen enerzijds de *WebWegWijzers* die musea in een cluster van "Kunst en cultuur", "Wetenschap", "Maatschappij en cultuur" etcetera onderbrachten en anderzijds die *WebWegWijzers* die verwachten dat hun gebruikers musea met "Uitgaan", "Vrije tijd", "Media en amusement", "Hobby en recreatie" en met "Reizen" of "Vakantie" associëren. De hoofdrubriek "Naslag" kwam ook twee keer voor.

Het panel verwacht musea bijvoorbeeld niet onder "Media en amusement", maar door te constateren dat alle andere hoofdrubrieken het gevraagde niet bieden, komt men uiteindelijk toch bij een rubriek terecht die het antwoord verschaft. "Als je maar weet waar je het niet zoeken moet", lijkt hier het adagium. De vraag blijft of een dergelijke *WebWegWijzer* aanbevelenswaardig is omdat het niet duidelijk is welke van de gepresenteerde thema's het meest relevant is om het zoekproces voort te zetten.

met een simpel woord, bijvoorbeeld letterkunde. Als je er overheen scrollt, krijg je echter een uitgebreidere tekst: "Nederlandstalige letterkunde, strips, jeugdliteratuur, literaire prijzen...". Ook mooi zijn de uitklapschermpjes. *WebWijzer* geeft van iedere link de titel waarop geklikt kan worden om de site te bekijken, de samenvatting van wat er te vinden is, de bibliotheek die de site heeft aangemeld en de trefwoorden die de site kort omschrijven. Wanneer op het vergrootglas wordt geklikt, ziet de bezoeker ook nog de naam van de auteur of de instantie die verantwoordelijk is voor de inhoud, de rubrieken waaronder de site is ondergebracht, de talen waarin de informatie kan worden gelezen en het adres of de url van de site.

Goede link informatie bij *NL-menu*

Startpagina's bieden in combinatie met hun dochterpagina's vaak zeer veel links, waarbij het aanbod in een rubriek uitgebreider kan zijn dan bij menige directory. Voorbeelden van het tegendeel zijn echter ook ruim vertegenwoordigd.

Zoekfunctie

Verreweg het belangrijkste voor *WebWegWijzers* zijn de omvang en de kwaliteit van de boomstructuur, de omvang en de kwaliteit van de linkdatabase ("De links") en in mindere mate de zoekfunctie. Daarbij dient deze laatste eigenlijk alleen aanvullend te zijn. De functionaliteit van een *WebWegWijzer* zit in de boomstructuur en niet in de zoekmachine. Niettemin kunnen omvangrijke *WebWegWijzers* niet zonder interne zoekmachine. Dan valt op dat ruim eenderde geen zoekmachine heeft. Bij *Excite*, met zijn zeer gelaagde structuur en duizenden links, is dit duidelijk een gemis.

Bij het zoeken is het wel zo prettig als de zoekmachine niet alleen de titels van de links en de eventuele annotaties, maar ook de rubriekaanduidingen doorzoekt en binnen rubrieken kan zoeken. Speciaal bij directories met hun diepere structuur is het verder waardevol als je de hiërarchische route waarbinnen een rubriek valt kunt zien nadat je met de zoekmachine een link in de *WebWegWijzer* gevonden hebt. Je kunt dan direct naar andere links in dezelfde rubriek kijken, of eventueel op een hoger of (via de rubriek) een lager niveau in de hiërarchie. Alle directories met meer dan vier lagen bieden deze mogelijkheid, behalve *Weblinkplaza* en *Excite*.

Gek genoeg is bij vier *WebWegWijzers* niet duidelijk waarin je zoekt: is het de eigen index, is het een deel van het web, of nog iets anders?

De proef op de som

Tenslotte hebben we de *WebWegWijzers* tien vragen voorgelegd om te zien hoe ze daar in de praktijk op scoorden. De antwoorden hebben we genoteerd in de vorm *goed*

(antwoord snel via de boom te vinden), *matig* (antwoord moeilijk of na enig vruchteloos zoeken via de boom alleen via de zoekmachine te vinden), *slecht* (antwoord bij gebrek aan zoekmachine alleen bij toeval of op een onnatuurlijke plaats in de boom te vinden) en *niet* (antwoord niet gevonden). Vervolgens is op die resultaten een formule toegepast die in een rapportcijfer is uitgedrukt.

Het valt op dat *Dutchess* zeer grote moeite heeft met deze vragen. Een verklaring hiervoor is dat de testvragen algemeen zijn, terwijl deze *WebWegWijzer* zich richt op wetenschappelijke bronnen en qua dekking internationaal is.

Verrassend was dat bij een startpagina als *StartNederland.nl*, waarvan het panel in eerste instantie niet erg onder de indruk was (slecht leesbaar, te kleine letters, geen hiërarchie, geen annotaties, geen zoekmachine), alle vragen snel en zonder veel moeite te beantwoorden waren. Voor het vinden van informatie blijkt een ideale *WebWegWijzer* dus niet altijd nodig te zijn. Inzicht in hoe een bepaald onderwerp is ingebed in de rest van de wereld kan men hier echter niet vinden. Daarvoor is men toch aangewezen op bijvoorbeeld *NL-menu*.

WegWerpWijzers

Als het panel een antwoord wil geven op de vraag wat een *WebWegWijzer* de zoeker naar informatie te bieden heeft, komen we tot de volgende conclusies:

- Er bestaat een mateloos grote hoeveelheid WWW's, waarvan de meeste van schrikbarend slechte kwaliteit. Vele honderden zijn nog aanzienlijk slechter dan het slechtste uit dit onderzoek. Er kan dus vaak beter van *WegWerpWijzers* gesproken worden.
- Consistentie in boomstructuur, zoals onder meer de uitsluitendheid van rubrieken en de verhouding tussen aantallen links en rubrieken, laat nogal eens te wensen over. Directories slagen hierin over het algemeen beter dan startpagina's.
- Doelstellingen van *WebWegWijzers* en de wijze waarop de links worden opgenomen, zijn in veel gevallen onduidelijk. Dat is jammer, omdat de gebruiker dan bij een eerste bezoek niet goed kan beoordelen of de informatie geschikt lijkt voor zijn informatiebehoefte. Ook extra (meta)informatie over de links (bijvoorbeeld annotaties, datum) ontbreekt in veel gevallen, zodat niet duidelijk is wat de aard en actualiteit is van de geboden links.
- Uiteindelijk blijkt het voor de waarde van *WebWegWijzers* weinig uit te maken of hun rubricering is gebaseerd op wetenschappelijke disciplines of op human interest domeinen. Ze bieden hun informatie op verschillende manieren aan en komen zo tegemoet aan specifieke informatiebehoeften. Doorslaggevend voor het nut van een *WebWegWijzer* is immers of hij de gebruiker naar de gewenste informatie leidt. En dat blijkt bij beide soorten rubricering regelmatig te mislukken.

Naschrift

Na een eerder bericht dat *PageToStart* ermee ophoudt ("Gezien de slechte marktomstandigheden en te weinig mogelijkheden om *PageToStart* rendabel te krijgen, hebben de investeerders van *PageToStart* besloten om geen nieuwe investeringen meer te doen"), werd 7 mei bekendgemaakt dat *Startkabel* alle activiteiten overneemt (<http://www.webwereld.nl/nav/n?7480>).

Een handreiking voor makers

De ideale *WebWegWijzer*

- Is een site die hiërarchisch-thematisch een deel van het web toegankelijk maakt.
- Biedt door middel van zo min mogelijk, maar wel kwalitatief goede links een zo volledig mogelijke dekking van het gekozen onderwerpsgebied. Toelichting: een overzichtssite van alle Nederlandse musea heeft de voorkeur boven tientallen sites van musea afzonderlijk.
- Bevat rubrieken die treffend omschreven zijn en elkaar uitsluiten, zodat het voor de gebruiker onmiddellijk duidelijk is in welke rubriek hij moet gaan zoeken om een antwoord op zijn vraag te vinden.
- Maakt zowel afdalen als terugkomen in de hiërarchie mogelijk (goede navigeerbaarheid). Met andere woorden: op elk niveau moet voor de gebruiker duidelijk zijn hoe een onderwerp zich verhoudt tot de rest van het onderwerpsdomein.
- Kent (beperkt) gebruik van "zie-" en "zie-ook-verwijzingen".
- Annoteert links, geeft uitsluitel over de actualiteit van de opgenomen informatie en vermeldt door wie een site wordt onderhouden.
- Heeft een (centrale) redactie zodat het vaststellen van rubrieken, het indelen en omschrijven van links en het maken van verwijzingen op een kwalitatief goede en consistente manier gebeurt. Daarnaast zijn er personen bij betrokken die kenners zijn van een bepaald onderwerpsgebied.
- Biedt een zoekmachine aan die:
 - binnen de *WebWegWijzer* zelf (en eventueel daarbuiten) zoekt;
 - Booleaans kan zoeken als grote hoeveelheden links worden aangeboden.
- Geeft informatie (helpfunctie) over:
 - de instantie die verantwoordelijk is voor de *WebWegWijzer*;
 - het gekozen onderwerpsgebied;
 - de hiërarchische opbouw;
 - aanwezige zoekmogelijkheden;
 - gebruikte pictogrammen.
- Geeft gelegenheid om:
 - nieuwe links/rubrieken aan te melden;
 - wijzigingen door te geven;
 - het bestaan van dode links te melden;
 - in contact met de redactie te komen.